



**Cilt: 4, Sayı: 8, Temmuz 2016 / Volume: 4, Issue: 8, July 2016**

## **CİHANGİR DÖNEMİNDE BABÜRLÜ SARAYINDA DİL MESELESİ**

**Language Issue in Babur Palace During Jahangir's Period**

**Emre ÖMÜR\***

### **ÖZ**

Devlet ve milletlerin yaşattıkları en büyük miraslardan biri olarak kabul edilen dil sadece kültürel bir olgu değil, aynı zamanda siyasi bir yapıyı da teşkil etmektedir. Devlete de adını veren Babür Şah tarafından 1526 yılında kurulan Babürlülerde dil meselesi daima tartışmalı bir konu olmuştur. İçerisinde bulunduğu coğrafya gereği Safeviler ve Hindular ile iç içe yaşamış bu Türk kavmi, zamanla onların dillerinden de etkilenmiştir. Özellikle Ekber ve Cihangir döneminde yaşanan sosyo-kültürel değişim saray ve çevresinde yaşamı derinden etkilemiş ve bunun bir sonucu olarak köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Makalede Babürlü devletinin ilk kurulduğu dönemden itibaren kullandığı diller ve sonraki dönemde yaşanan etkileşimlerin özellikle Cihangir döneminde diller üzerindeki etkileri tartışılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Babürlü İmparatorluğu, Saray, Türkçe, Farsça, Cihangir.

### **ABSTRACT**

Language considered as one of the great heritage of the states and the nations is not just a cultural phenomenon but it also possess a political structure. Language issue has always been a controversial topic in Mughals founded by Babar Shah who is named after the State in 1526. The need to have lived in a region where the Persians and Hindus intertwined with the Turkish people over time has also been influenced their language. Experienced socio-cultural changes especially in Akbar and Jahangir period influenced life in and around the palace and as a result of this radical changes occurred. In the article, languages used from the foundation period of the Mughals and the impacts of the interactions, took place in the next period, on languages especially in Cihangir period was discussed.

**Keywords:** Mughal Empire, Palace, Turkish, Persian, Jahangir.

---

\* Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı, emreomur@hotmail.com.

## Giriş

Babürlü imparatorluğu özellikle Avrupalı seyyahlar tarafından Farsça Moğol anlamına gelen *Mughal* olarak adlandırılrsa da, imparatorluğun kurucusu Babür Şah'ın anne tarafından atası olan Çağatay'ın kurduğu Çağatay Hanlığı İslamiyet'i kabul etmiş ve zamanla Türkleşmiştir. Babür Şah'ın baba tarafından atası olan ve soyu bir Türk olan Timur da Müslüman ve Türk'tür. Kelime her ne kadar Farsça Moğol anlamına gelse de Moğollar için kullanılan Mongol teriminden farklı bir yapıyı teşkil ettiği bilinmektedir. Devletin kurucusunun Türk olduğu bilinen bir gerçek olarak karşımızdayken, hiçbir ulusa ait olmayan Mughal teriminin uluslararası literatürde yanlış kullanıldığı aşikardır (Bayur, 1987: 6). Makaleye bu şekilde başlanmasının sebebi devletin kurucusunun milleti ve dilinin anlaşılmasına yardımcı olmaktır. Çünkü bu soy bağları devletin son dönemine kadar dil üzerinde etkin bir rol oynayacaktır.

### 1. Babürlü Sarayında Farsça Etkisi

Cihangir'in anılarını kaleme alırken kullandığı dil olan Farsça, Babürlüler devletin ilk zamanlarında çok fazla etkin bir yapıda değildi. Bölgede uzun süreden beri hakim konumda olan Afganlar İran coğrafyası ile sıkı ilişkiler kurmalarına rağmen Farsçayı çok fazla kullanmıyorlar, bu da dilin bölgede yayılmasına engel teşkil ediyordu (Alam, 1988: 318). Bu durum Babürlü devletin ilk yıllarında da aynı şekilde devam etti. Örneğin devletin kurucusu Babür, anılarını aktarırken Türkçeyi kullanmıştı. Öyle ki Babür, devrinde Ali Şir Nevai'den sonra Türkçeyi en iyi kullanan kişilerden biri olarak gösteriliyordu. Türkçe onun ve ondan sonra tahta geçen Hümayun'un da ilk diliydi. Hümayun Safevi desteğini alarak yeniden Hindistan'ı fethetme işine giriştiği zaman bile hala sarayda Türkçe şiirler söylenmekteydi. Bu iki hükümdardan başka, devletin ilk dönemlerinde çok etkin bir rol üstlenen Bayram Han da en etkili şiirlerini Türkçe olarak kaleme almıştı.

Farsçanın ortaya çıkmasında meydana gelen ilk hareketler Hümayun döneminde gerçekleşmiştir. Hümayun Hindistan'ı fethetmek için Safevilerden yardım istediği zaman onunla birlikte belli sayıda İranlı yetkili Hindistan'a seyahat etti. Seyahat eden bu kişiler Hümayun fetihleri tamamladıktan sonra da geri dönmediler ve tahta yeni geçen Ekber Şah döneminde de bölgede kaldılar. Ekber de yeni fetihlerde ve Çağatay soyluları ile yaşadığı zorluklardan kurtulmak için onların yardımına ihtiyaç duydu ve onların imparatorluğun çeşitli mevkilerinde görev almalarını sağladı. Bunların tamamı Farsçanın bölgede yayılmasına katkıda bulundu.

Farsçanın etkin bir dil olmasında Ekber'in etkisi çok büyük bir yer tutmaktadır. 1586 yılında Hakim Humam\* Turan ve İran'a gönderilerek insanları Babürlü imparatorluğuyla iyi ilişkiler kurmaya davet etti. Bu seyahatin amacı edebiyatı tanımak ve insanları gelip Babürlü topraklarında yaşamaya ikna etmektir.

---

\* Ekber Şah'ın görevlendiği bu isim daha sonraki dönemde iktidarın sahibi olacak olan Cihangir'in önemli doktorlarından. Ayrıntılı bilgi için bkz. Syed Ali Nadeem, Rezavi, Medical Techniques and Practices in Mughal India, **History of Technology in India**, ed.Harbans Mukhia, Vol II. Indian National Science Academy, New Delhi, 2012, s.875-888.

## Cihangir Döneminde Babürlü Sarayında Dil Meselesi / Emre Ömür

Daha sonra 1591 yılında ünlü şair Faizi, İran edebiyatını tanıtan bir rapor sunmakla görevlendirildi. Onun sunduğu rapordan sonra Ekber harekete geçerek onu Agra medresesine getirdi ve burada ona eğitimlik görevi verilerek öğrencilere ders vermesi sağlandı. Hatta ondan önce Sadr-ud-Din Muhammed Nakıb ve pek çok yazar ve şair ya daha iyi bir hayat uğruna ya da Safevi rejiminden kaçmak amacıyla Hindistan'a geldiler (Alam, 1988: 319).

Ekber döneminde başlayan karşılıklı etkileşim hareketleri çerçevesinde Babür ve Hümayun döneminde sarayın etkin dili Türkçe zamanla etkisini yitirmeye başladı. Öyle ki İran coğrafyasından gelen memurlar üst rütbelerde görevlendiriliyor ve bunun bir neticesi olarak kendi kültür ve dillerini etkin bir konuma getirme fırsatı yakalıyorlardı. Bahsettiğimiz bir takım siyasi gelişmelerin neticesi olarak, Ekber sarayın dilini Farsça olarak ilan etti. Saray dilinin Farsça olmasından sonra orijinali Türkçe ile yazılmış olan Babürname, Han-ı Hanan Abdürrahim Han<sup>†</sup> tarafından Farsçaya çevrildi (Jaffar, 1936: 164). Ayrıca Ekber ilk defa olarak Farsçayı tamamiyle yönetim dili olarak kabul eden Hint-İslam hükümdarı oluyordu (Alam, 1988: 325).

Saray dilini Farsça olarak ilan eden Ekber'in okuma ve yazma bilmiyor olması sebebiyle kütüphanede bulunan çok sayıda eser ona toplantı salonlarında okunuyordu. Onun kütüphanesi Arapça, Farsça, Grekçe, Hintçe kitaplardan oluşsa da, odada diğer dilleri bilen kişi sayısı çok az oluyor ve bu yüzden okunan kitapların hemen hemen tamamı Farsça kaynaklardan oluşuyordu. Aynı zamanda Safevi topraklarından gelen kimseler artık hükümdarın etrafını çevirmiş ve dilleri hakim bir konuma yükselmişti. Böylece Farsça artık sadece saray ve kraliyetle sınırlı kalmamış ve ünü çok daha ötelere taşınmaya başlanmıştı.

Özellikle Cihangir'in karısı Nur Cihan'ın da siyasi etkisiyle bu dil ve kültür hakimiyetini pekiştirdi ve hakimiyet bölgesini geliştirdi (Sastri and Srinivasachari, 1974: 45). Bunun neticesinde Cihangir kendi anılarını Farsça olarak kaleme aldı. Öyle ki Cihangir yazmış olduğu bu eser<sup>‡</sup> ile Farsça ile ne kadar kolay ve etkin bir şekilde düz yazı yazılacağını da kanıtladı (Ade and Habib, 2003: 308).

Cihangir döneminde artık resmi ve hakim dil konumuna yükselen Farsça diplomatik, ticari ve hatta dini ilişkilerde de varlığını hissettiriyordu. Tahta çıktıktan sonra Hıristiyan papazlar ile görüşerek sık sık onların ihtiyaçlarını soran Cihangir, toplumda dini bir serbesti ortamı yaratmak istiyordu. 1606 yılında yine bu görüşmelerden bir tanesinde papazların ondan kilise resimleri ve kilisenin boyanması için para talep etmesine olumlu cevap vermişti. Misyonerler bu cevabı aldıktan sonra Cihangir'e İncilin Arapça versiyonunu göstermiş ve bunun üzerine hükümdar onlara İncilin Farsça versiyonunu da görmek istediğini belirtmişti (Guerreiro, 1930: 30). Bu ve benzeri sayısını arttırabileceğimiz örneklerden anlaşılacağı üzere Farsça devlet nezdinde yerini iyice sağlamlaştırmıştı. Cihangir döneminde Babürlü sarayını ziyaret eden İngiliz seyyah Edward Terry dil konusunda şu ifadeleri kullanmaktadır:

<sup>†</sup> Ekber döneminin başlarında görev almış büyük devlet adamı Bayram Han'ın oğludur.

<sup>‡</sup> Tüzük-i Cihangiri

## Cihangir Döneminde Babürlü Sarayında Dil Meselesi / Emre Ömür

Buradaki Fars dili çok eski bir dildir ve saray dili olarak geçerliliğini korumaktadır. Dünyaya bilgi akışını sağlayan Grekçe ve Latince bu topraklarda bilinmeyen dillerdir. Burada yaşayan insanlar bu iki dil hakkında bilgisiz ve bu dilleri asla hiç görmemiş gibi tavır takılmaktadırlar (Terry, 1777: 217).

Farsçanın devlet dili olmasında hükümdarların oluşturmaya çalıştığı Babürlü kimliğinin etkisi hala tartışılmaktadır. Örneğin Muzaffar Alam'a göre Babürlüler hükmettikleri bölgelerdeki yerel güçler üzerinde kurdukları askeri güçle yetinmek istemiyorlar, ayrıca dini ve kültürel bir ortam da oluşturmak istiyorlardı. İçinde bulunulan durumda Farsça bu düşünceyi sürdürmek için en uygun araç olarak durmaktaydı. Çünkü Farsça Sind nehrinin kıyılarından Bengal bölgesine kadar biliniyordu. Bu görüş devletin oluşturmaya çalıştığı yeni kimlik açısından bakıldığı zaman belki tutarlı gözükebilir, fakat bahsini ettiğimiz siyasi gelişmeleri görmezden gelerek dilin tepeden inme bir anlayışla devlet üzerinde hakim kılınması pek mümkün gözükmemektedir. Yani Babürlülerin yaşamış olduğu Farsça serüveni sadece kişisel istekler üzerinden değil, aynı zamanda siyasal gelişmeler açısından değerlendirilmelidir.

### **2. Babürlü Sarayında Türkçenin Durumu**

Zahiruddin Muhammed Babür, bir edebiyat dahisiydi. O, Türk, Fars ve Arap dillerinde derin bilgiye sahip bir hükümdardı. Öyle ki Tüzük-i Babüri adlı anı kitabı ona Otobiyografinin Padişahı unvanını kazandırmıştı (Bokuleva, Avakova ve Abeldayev, 2012: 452). Ayrıca ona Hindistan'da Babür İmparatorluğu kütüphanesinin kurucusu demek yerinde bir tespit olur. Hükümdar ayrıca daha önce bahsini ettiğimiz üzere, Tüzük-i Babüri adlı eseri kaleme alırken ve şiirler yazarken Türkçeyi tercih etmişti.

Babür'ün tahtına kardeşleri Kamran ve Hindal ile yaşadığı mücadeleden sonra oğlu Hümayun geçti. Onun Türkçe bilgisi ve Türk şiirine ilgisi bilinmektedir. Örneğin 1554 yılında Gucerat'a ulaşan Osmanlı amirali Seydi Ali Reis, Hümayun'un Türk şiirine olan hayranlığına bizzat tanık oldu. Kendisi de bir şair olarak hükümdarın sarayını ziyaret eden Seydi Ali Reis, Türkçe mısraları kendisine Sadi mahlasıyla birlikte, Kharja vilayetinde cagir olarak bilinen tımarı kazandırdı. Seydi Ali Reis'in bu yeteneği onda çok sıkıntıya neden oldu, çünkü onun şairlikte yetenekli olduğunu gören Hümayun ona "İkinci Nevai" lakabını verdi ve ülkesine dönmesi için çok uzun zaman müsaade etmedi (Bedenek, 2002: 813).

Babür ve Hümayun devirlerinde sarayda varlığını etkin şekilde devam ettiren Türkçe, Ekber döneminde bir gerileme dönemi yaşadı. Siyasi ilişkiler ağı içerisinde değerlendirdiğimiz bu durumda, Türkçe sarayda eskisi kadar güçlü değildi. Yaşanan bu durağan dönemde Ekber'in Türkçe konuştuğuna dair hiç bir kayıt hala elde edilemedi (Al Sahli, 2013: 42). Fakat Türk dili her ne kadar durağan durumda olsa da, Babürlü devletinde şehzadeler için Türkçe eğitim çok erken yaşla başlamaktaydı. Örneğin Nicolco Manucci'ye göre Evrengzib'in çocukları 5 yaşlarında dilin temellerini öğrenmeye başladılar (Bedenek, 2002: 814). Evrengzib'in varislerinin hepsi olmasa da, birçoğunun biraz Türkçe bilmesi hiç garip

## Cihangir Döneminde Babürlü Sarayında Dil Meselesi / Emre Ömür

değildi. Şah-ı Alem Bahadır Şah dil öğrenmeyi seviyordu ve çok yetenekliydi, Arapça, Farsça, Keşmirce ve Pahto dillerinin yanında Türkçe de biliyordu.

Aynı şekilde Ekber'in oğlu Selim Cihangir Türk dilini öğrenme fırsatını yakalamıştı. Elbette bunun en büyük kanıtı hükümdarın bizzat kendisi tarafından Tüzük-i Cihangiri de söylenen şu sözlerdir: "Ben Hindistan da büyümüş olsam da, nasıl Türkçe konuşulacağını ya da yazılacağını cahili değilim" (Jahangir, 1999: 70). Cihangir Babürname'nin 4 bölümünün de bizzat kendisi tarafından kopyalandığını belirtmiştir (Jahangir, 1999: 70). O ayrıca Tüzük'ünü yazarken oymak, dokuz ve torqhay (turgay) gibi Türkçe pek çok kelime kullanmıştır.

1608-1611 yılları arasında Cihangir başkanlığında yapılan saray toplantılarının görüşme kayıtlarını tutan Abdül- Settar'a göre Cihangir ile konuştukları Orta Asya meselelerinin hemen hemen yarısı Türkçe gerçekleşiyordu. Bu kayıttan da anlaşılacağı üzere Türkçe en azından Babürlü elitinde de olsa sarayda kullanılmaya devam ediliyordu (Lefevre, 2012: 273). Bu bilgi bize sarayda çok dilli bir yapının var olduğunu ve yeri geldiği zaman soyluların yanında hükümdarın da bu sohbetlere bu şekilde katıldığını göstermesi açısından faydalıdır.

Bundan başka, Cihangir döneminde Babürlü devletine ticari ve siyasi ziyaretlerde bulunan W.Hawkins, W.Finch, Jhon Jordain, N.Withington, Th. Coryat Sir Thomas Roe, Edward Terry gibi pek çok seyyah mesele ile ilgili ilginç ayrıntılar vermektedirler. W. Hawkins ile Sir Thomas Roe, Cihangirle şahsen görüşerek ticari konularda imtiyaz talep eden kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada bizi ilgilendiren mesele ise onların hükümdar ile aralarında geçen konuşmalarının Türkçe olarak yapılmasıdır. Öyle ki bu kişilerin Cihangir ile Türkçe konuşmaları görüşmenin seyrini olumlu yönde etkilemiştir (Konukçu, 2002: 402).

Özellikle Hawkins'in bu konuyla ilgili yaşadıkları saray ve hükümdar üzerinde Türkçenin değerinin anlaşılması açısından son derece önemlidir. İngiltere tarafından bölgeye ticari imtiyazlar almak adına gönderilen Hawkins, bölgeye gitmeden önce Türkçe öğrenmiştir. Hükümdarla konuşma fırsatı yakalayan Hawkins, ülkesinin taleplerini Türkçe olarak aktarır. William Hawkins'in Türkçe konuştuğunu gören hükümdar çok mutlu olmuştur. Bunun üzerine onunla ülkenin batısı hakkında sık sık sohbetler düzenlemeye başlar. Öyle ki Hawkins'in "...gece gündüz benimle konuşmaktan çok fazla keyif alıyor..."(Festing, 1913: 233) ifadesini kullandıktan sonra, ona gösterilen ilginin bir zaman sonra sıkıcı bir hal aldığını belirtmesi Türkçenin hükümdar nezdinde ne kadar önemli olduğunu anlamamız açısından önemlidir. Bu ziyaretten çok memnun kalan Cihangir onun daimi bir büyükelçi olarak kalmasını istemiş ve eğer teklifi kabul ederse onun isteklerini yerine getireceğini söylemiştir. Hatta bununla da yetinmeyip ona 400 at ve iyi bir ücret vererek ve onu bir Ermeni kadınla evlendirmiştir (Foster, 1921: 64). Cihangir ile girdiği diyaloglardan sonra William Hawkins onun atasının dili olan Türki<sup>§</sup> dilinin dışında Türkçeyi de bildiğini ifade etmiştir (Rawlinson, 1920: 43).

---

<sup>§</sup> Hawkins burada ata dili olarak Orta Asya Türkçesi ve Anadolu Türkçesi arasındaki farkı belirtmek amacıyla farklı ifadeler kullanmaktadır. Kendisi Osmanlı devleti başkentinde

## Cihangir Döneminde Babürlü Sarayında Dil Meselesi / Emre Ömür

Tarihi kayıtlardan da anlaşılacağı üzere Türkçe, bahsini ettiğimiz dönemde çok hakim bir konumda olmasa da sarayda etkisini sürdürmekteydi. Elbette Cihangir'in ata diline olan ilgisi konunun belirleyici unsurlarından birini teşkil etmekteydi. Ayrıca Türkçenin dışında 17. yüzyılda, bölgeler kendi haklarını savunmaya başladıkları zaman, yönetimin Hindavi\*\* dilini öğrenmede insanları cesaretlendirmeye çalıştığı da görülebilir. Babür Şah kendi anılarını yazarken pek çok Hintçe kelimedenden bahsetmiştir. Daha sonra başa geçen Hümayun hakkında pek fazla bu konuda bilgi yokken bir Racput prensesi ile evlenen Ekber'in çok fazla Hintçe kelime bildiği ve Racput bir anneye sahip olan Cihangir'in Hindavi ifadeleri çevirebildiği gözükmektedir. Bunlardan başka hem Ekber hem de Cihangir'in sevdikleri hayvanlara Hintçe isimler verdikleri görülebilir (Alam, 1988: 343).

### **SONUÇ**

Kurulmuş olduğu bölge itibariyle pek çok değişik milletle bir arada yaşama olanağına sahip olan Babürlü devleti, hem sosyal hem kültürel hem de siyasi açıdan farklı bir yapıya bürünmüştür. Bölgede kurulan siyasi ilişkiler ve bu ilişkiler neticesinde gerçekleşen bazı olaylar zamanla devletin yönetim merkezi konumundaki sarayın farklı bir boyut kazanmasına sebep olmuştur. Şüphesiz yaşanan bu değişimlerden dil de payını almıştır. Kurucu hükümdar Babür ile hakim bir konumda olan Türkçe, devletin ikinci hükümdarı Hümayun devrinde etkisini sürdürmüş fakat Safevilerden alınan askeri yardımlar yüzünden Farsçanın ilk olarak yerleşmeye başlaması da bu dönemde gerçekleşmiştir. Hümayundan sonra iktidarın sahibi olan Ekber döneminde meydana gelen bazı yönetsel değişimler neticesinde devletin resmi dili olarak Farsça kabul edilmiş ve pek çok eser bu dile çevrilmiştir.

Özellikle ele aldığımız Cihangir döneminde ise devletin resmi dili olarak Farsça, etkisini sürdürmüş hatta Cihangir Tezkiresini bu dilde kaleme almıştır. Fakat Cihangir babasının aksine ata dili olan Türkçeden tamamen kopuk bir siyaset izlememiştir. Konu üzerine verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere, başta Cihangir olmak üzere saray içerisinde Türkçe, bazen gerçekleştirilen toplantılarda, ikili görüşmelerde bazen ise devletler arası münasebetler dolayısıyla gönderilen elçiler vasıtasıyla kullanılmaya devam edilmiştir. Bunların dışında Türkçe hükümdarın diğer kişiler tarafından anlaşılmasını istemediği bazı özel meselelerde de varlığını devam ettirmiştir. Özellikle hükümdarın Türkçeye duyduğu ilgi, bu dilin Farsça karşısında tamamen silik bir durumda kalmasını engellemiştir.

### **KAYNAKÇA**

ADLE, C. and Habib, İ. (2003). *History of Civilizations of Central Asia Development in Contrast: From the Sixteenth to the Mid Nineteenth Century*, Vol. V, UNESCO Publishing.

ALAM, M. (1988). The Pursuit of Persian: Language in Mughal Politics, *Modern Asian Studies*, 32 (2), 317-349.

---

kaldıktan sonra Türkçeyi öğrenmiş ve Cihangir'in bu dili (Anadolu Türkçesi) dahi iyi şekilde konuşabildiğini belirtmiştir.

\*\* Hint-Aryan dili için kullanılan ifade.

Cihangir Döneminde Babürlü Sarayında Dil Meselesi / Emre Ömür

- AL SAHLİ, H.A. (2013). Turks in India: Their Presence and Contributions to Islam and Civilisation: an Historical and Analytical Study, *West East Journal of Social Sciences*, 2 (2), 12-23.
- BAYUR, Y.H. (1987). *Hindistan Tarihi*, c.2, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- BEDENEK, P. (2002). Babür İmparatorluğunda Türkçe, *Türkler*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- BOKULEVA, B., Avakova, R., Abeldayev, J. (2012). Türk Kültürünün Hindistan Uygarlığına Etkisi, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 12 (1), 441-454.
- FESTİNG, G. (1913). *When Kings Rode to Delhi*, Edinburgh and London :William Blackwood and Sons.
- FOSTER, W. (1921). *Early Travels in India 1583-1619* (2. Baskı). London: Oxford University Press.
- GUERREIRO, F. (1930). *Jahangir and the Jesuits*, London: George Routledge Belling and Sons Ltd.
- JAFFAR, S.M. (1936). *The Mughal Empire From Babar to Aurangzeb*, Peshawar: Ripon Printing Press.
- JAHANGİR, (1999). *The Jahangirnama Memoirs of Jahangir Emperor of India*, Translated by Wheeler M.Thackston, Oxford : Oxford University Press.
- KONUĞU, E. (2002). Babürlüler: Hindistan'daki Temürlüler, *Türkler Ansiklopedisi*, c.5, Ankara : Yeni Türkiye Yayınları.
- LEFEVRE, C.(2012). The Majālis-i Jahāngīri (1608-1611) Dialogue and Asiatic Otherness at the Mughal Court, *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, 55, 255-286.
- NEDEEM, S. A. (2012). Medical Techniques and Practices in Mughal India, *History of Technology in India*, c.2. New Delhi : Indian National Science Academy.
- NİLAKANTA SASTRİ, K.A., Srinivasachari, G. (1974). *Life and Culture of the Indian People*, New Delhi: Allied Publisher.
- RAWLİNSON, H.G. (1920). *British Beginnings in Western India 1579-1657*, Oxford: Clarendon Press.
- TERRY, E. (1777). *A Voyage to East India*, printed for W. Cater; S . Hayes; J. Wilkie; and E. Easton, at Salisbury, London.